

Хюго и тия на Толстоя? Викторъ Хюго изразява индивидуалнитѣ качества на човѣка. Той навсѣкжде прокарва мисълта, че доброто е вложено въ човѣка, вследствие на което той самъ може да се изправи. Въ своя романъ „Клетницитѣ“, Викторъ Хюго взима като главно лице Жанъ Вължанъ, когото изважда отъ една груба срѣда и го поставя въ друга, по-благоприятна. Около него поставя редъ лица, като епископа, Жаверъ, Козета, Мариусъ, които му служатъ като пробенъ камѣкъ. Така се изпитва характера на Жанъ Вължана, съ цель да се види доброто, което е вложено въ човѣка. Толстой, обаче, прокарва идеята, че освенъ вложеното въ човѣка, сществува единъ великъ законъ въ свѣта, който регулира нѣщата. Той прокарва тази идея въ романа „Война и миръ“, който има за основна идея исторически сюжетъ. Въ този романъ, Толстой поставя Наполеона при сщитѣ условия, при каквито Хюго постави Жанъ Вължана. Защо Наполеонъ не можа да влѣзе въ Русия, но трѣбваше да се върне назадъ въ Франция? Въ мислитѣ и разсжденията на Хюго и на Толстой нѣма никакви противоречия. Въ разсжденията си и двамата сж прави, само че Хюго разглежда вътрешната страна на живота, а Толстой — външната.

И тѣй, свѣтътъ представя съвокупность отъ разумни сщества, които разбиратъ великитѣ закони на природата и съобразно тѣхъ регулиратъ живота. Човѣкъ не е самъ, но е заобиколенъ отъ множество разумни сщества, вследствие на което не може да върши, каквото иска. Ти не можешъ да биешъ хората по улицата, не можешъ да обиждашъ кого и да е. Престжпишъ ли този законъ, веднага нѣкое разумно сщество ще дойде при тебе да иска обяснение. Свѣтътъ, въ който хората живѣятъ, е разуменъ. Следователно, страданията, мжчнотиитѣ, неволитѣ на хората се дължатъ, именно, на това, че тѣ искатъ да живѣятъ споредъ своитѣ лични разбирания. Живѣятъ ли така, тѣ непременно ще влѣзатъ въ стълкновение съ разумния свѣтъ около себе си и ще страдатъ. Какви сж разбиранията на хората? — Или като на Хюго, или като на Толстоя. Обаче и еднитѣ, и другитѣ разбирания сж едностранчиви. Когато разумниятъ свѣтъ иска да осуети плана на нѣкой човѣкъ, той му поставя редъ спѣнки и препятствия. Така постжпиха и съ Наполеона. По сщция начинъ действува